

Tarih: 17.11.2009
Sayı: 2009/ 23

İşsizlik arttı, milyonlarca çalışanın 'yarın korkusu' sardı

İşsizlik korkusu, birikimi koruma altına almaya yöneltirken çalışan için işsizlik sigortası gözde oldu. İşsizlik korkusuyla son bir yılda ilgi gören işsizlik sigortası ürünlerine 1.8 milyon çalışan 431 milyon liralık prim ödedi. Türkiye'de özel sektörde 2 bin 500 TL ücretle çalışanın ücretinden yapılan vergi ve prim kesintisi 900 TL'yi bulurken İSMMMÖ Başkanı Yahya Arıkan, işsizliğe çözüm arayışında istihdam vergilerinin ele alınmasını önerdi.

İstanbul Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler Odası'nın (İSMMMÖ) "Yarın Korkusu" başlıklı raporuna göre, 2008 yılının 3'ncü çeyreğinde hayatımıza giren ve birçok ödememizi küçük primler karşılığında 6 ay güvence altına alan işsizlik sigortasına bu süreçte ilgi patlaması yaşandı. İSMMMÖ'nun bankaların internet siteleri, ilgili sektör yetkilileri ve sigorta şirketlerinden derlediği verilerle yaptığı hesaplamalara göre, 1 yıl içinde işsizlik riskine karşı 431 milyon lira prim ödenirken işsiz kalanlara ise sistemin ödediği toplam rakam 1 yılda 12 milyon 924 bin lira oldu.

İSMMMÖ Başkanı Yahya Arıkan, verilere ilişkin değerlendirmesinde 2 yıllık sürede kendisini korumaya almaya çalışanların azımsanmayacak ölçüde olduğuna dikkat çekti. Arıkan şöyle devam etti: "Ağustos ayı verileri işsizliğin yeniden yükselişe geçtiğini göstermiştir. Resmi işsiz sayısı 3 milyon 324 bine, gerçek işsiz sayısı ise 5 milyon 528 bine yükselmiştir. Sanayi üretimindeki gerileme ve tarım sektöründeki çöküş işsizliğin artacağını göstermektedir. Kentlerde işsizlik oranı yüzde 16.5'i, iş bulma umudunu yitirenler de eklendiğinde yüzde 25'i bulmuştur. Bu tablo, Türkiye'nin artık taşıyamayacağı bir felaket tablosudur. İşten çıkarmaları bir ölçüde azaltabilecek ve istihdamı özendircek politikalara hiç bu kadar ihtiyaç duymamıştık."

İnsanların kriz gibi belirsizlik ortamında hem ödemelerini hem de kira gibi harcamalarını garantiye almayı daha çok önemseyeceğini sigortaya yönelimin bununla açıklanabileceğini belirten Arıkan, "İşsizlik Türkiye'nin en büyük korkusu haline gelmiştir. Her hanede 4 kişinin yaşadığı düşünülürse her beş kişiden birinin işsiz kalması demek 4 milyon 160 bin kişinin doğrudan bu

süreçte yoksullukla, açlıkla karşı karşıya kalması anlamına geliyor” diye konuştu. Halen asgari ücret üzerindeki vergi yükünün çok ağır olduğuna dikkat çeken Arıkan, şöyle devam etti: “Bugün bütçe açıklarıyla boğuşan Türkiye’de vergiye ihtiyaç vardır. Ancak toplanması gereken vergi kayıt dışı ekonomidedir. İstihdam üzerindeki vergi yükü bugün işsizliğe çözüm arayışının önemsendiği bir seviyede değildir. Özel sektörde brüt 2 bin 500 TL ücretle çalışandan alınan vergi ve primler 900 TL’dir. İşsizliğe karşı çözümün bu noktada aranması gerekmektedir. 1.850 TL net ücret alan bu çalışanın ücretinden yapılan Gelir Vergisi kesintisi ayda 469 TL’dir. Diğer kesintilerle aylık kesinti 900’ü bulmaktadır. Krizin en ürkütücü sonucu işsizlik olmuştur. Şimdi, fabrikaları açık tutma zamanıdır. Türkiye’de üretim ve yurt içi istihdam dostu politikaların yaşama geçirilmesinin zamanıdır.”

Türkiye’nin artık ‘en’ler ülkesi olmaktan kurtulmasının gerektiğini belirten Yahya Arıkan, istihdam sağlayıcı faaliyetleri engelleyen ve uluslar arası raporlara konu olan ‘en’leri anımsattı:

“En hızlı büyüyen kayıt dışı, yatırım ortamı en elverişsiz ortam, en katı çalışma mevzuatı, en ağır kıdem tazminatı, en yüksek vergi artışı, en ağır istihdam vergileri, en zayıf ücret-verimlilik ilişkisi, en pahalı enerji, en pahalı internet, en işlevsiz bankacılık.”

Bu maddelerin hala büyük bir kısmının geçerli olduğunu, örneğin vergideki adaletsizliğin bir türlü giderilemediğini belirten Başkan Arıkan, dünyanın krizi olduğu altı çizilen bir dönemde Türkiye’yi korku sardığını sözlerine ekledi.

İSMMMO’nun “Yarın Korkusu” başlıklı raporunda yer alan saptamalar şöyle:

- Küresel krizle birlikte Türkiye’de yüzde 10’lardan yüzde 20’lere fırlayan işsizlik oranı işsizlik teminatlı hayat sigortası ürünlerine de talebi patlattı. İlk defa 2008 yılında hayata geçen sisteme bugüne kadar 1 milyon 800 bine yakın kişi başvurdu. Halkbank, Finansbank, Garanti, TEB, Akbank, Koç Finans, Cardif ve Genworth gibi şirketlerin hizmet verdiği sisteme ödenen toplam prim miktarı 431 milyon liraya ulaşmış durumda.
- Yaklaşık 1 milyon 600 bin kişi en az 500 liralık aylık borcunu garantilemek için prim ödüyor. 150 bin kişiye yakını ise yıllık bin liranın üzerinde prim ödeyerek birçok harcamasını garanti altına almış görünüyor.
- Son bir yılda ödenen primlerin toplamı 430 milyon lirayı aşmış durumda. İşsiz kalanlara sistemden ödenen para miktarı ise yaklaşık 13 milyon lira. Sigortaya Türkiye’nin birçok bölgesinde ilginin yoğun olduğu gözleniyor.

Özellikle kredi kartında sigortalı sayısı büyükşehirlerin dışında da satın alınıyor.

En korumacı il İstanbul

- Kendini işsizliğe karşı özel sigorta yaptıranların dağılımında İstanbul başı çektii. 1 milyon 800 bin kişinin yüzde 45'i Marmara Bölgesinde, yüzde 25'i Batı Anadolu'da yüzde 15'i Akdeniz'de yüzde 10'u Ege'de yüzde 5'i ise Doğu ve Güneydoğu bölgelerinde yer aldı. İşsizlik sigortası yanısıra 2 yılda parasını korumalı fonlara yatıran 29 bin 549 kişinin yüzde 30'u İstanbul'da ikamet ederken, İstanbul'u yüzde 17 ile Ankara, yüzde 12 ile İzmir takip etti. Yüzde 41'lik payı ise Güneydoğu haricindeki diğer iller aldı.

Bu arada, gelecek korkusu küçük yatırımcıyı birikimini korumaya almaya yöneltti. Bankaların korumalı ve garantili fonlarına, 2007 Aralık'tan bu yana toplam 29 bin 549 kişi para yatırdı. 2 yılda koruma altına alınan paranın miktarı 1 milyar 65 milyon lira oldu.

Son iki yılda itfa olanlarla birlikte toplam 45 korumalı ve anapara garantili fon kuruldu. Fonlar henüz çok yeni olmasına karşın ilk yıl 12 bin 100 kişi fonlardan talep etti. Henüz itfası tamamlanmamış olan fonlarla birlikte bu sayı 29 bin 549 kişiye ulaştı. 2007 yılı sonunda kurulan ve itfası gerçekleşen toplam 19 adet fona 494 milyon 587 bin 44 liralık yatırım yapıldı. İtfası henüz tamamlanmamış, işlem görmeye devam eden fon sayısı 26. İtfası henüz gerçekleşmeyen fonlarda 17 bin 649 kişi toplam 571 milyon lirasını korumada tutuyor.